

İŞÇİ SINIFININ BÜTÜNLÜĞÜNÜN SAĞLANMASI OLANAKLIDIR VE İVEDİDİR

Aydınlık Dergisi, 9 Eylül 2001

Yıldırım Koç

İşçi sınıfı nesnel olarak heterojendir; çalışma yaşamıyla bağlantılı unsurlara bağlı olarak farklı kesim ve tabakalardan oluşur. Bu kesim ve tabakaların nesnel çıkarları arasında farklılıklar vardır. Mülksüzleşme düzeyi, meslek, eğitim düzeyi, bağlı bulunulan yasa, cinsiyet, yaş, çalışılan işkolu ve işyeri, beceri düzeyi, işyerindeki konum ve görev, sendika üyeliği gibi alanlardaki farklılıklar ve çelişkiler bazen ön plana çıkabilir. İş sahibi olanlarla işsizler, emeklilerle halen çalışanlar arasındaki farklılıklar da önemlidir. Türkiye’de memur ve işçi statülerinde istihdam edilenlerin aynı sınıfın parçaları olduğunun bilincine varmaları için ne kadar uzun bir sürenin geçtiği ortadadır. Ayrıca, işçinin anne-babasının sınıfı, kaçıncı kuşak işçi olduğu gibi etmenler de önemlidir.

İşçi sınıfı, dünyaya bakışı açısından da heterojendir. Dünyaya bakışındaki farklılıklar bir taraftan nesnel konumunun sonucudur, diğer taraftan kişinin kimliğini belirleyen diğer etmenlerin. Kişi kendisini yalnızca üretim sürecindeki konumu ile tanımlamaz. Kişinin etnik kökeni, dini inançları, cemaati, tarikatı, aşireti, memleketi, siyasal partisi de kişiliğinin oluşmasında ve çeşitli olaylar karşısındaki tavrının belirlenmesinde önemlidir.

İşçi sınıfının sendikal örgütlenmesindeki bölünmeler bazı durumlarda nesnel farklılıkları, bazı durumlarda ise nesnel farklılıklardan bağımsız olarak dünya bakışı farklılıklarını yansıtabilir. Farklı sendikal örgütlenmeler ya bu farklılıkların doğal sonucudur, ya da bu farklılıkları daha da yerleştirmek amacıyla tepeden kurulabilir. 1970 yılında MİSK’in, 1976 yılında HAK-İŞ’in kurulması böyle bir süreçti ve bu örgütlenmeler, o zamanki anlayışları içinde, bazı işçileri üye yapabildiler. İşçi sınıfının o dönemi bölünmüşlüğü, siyasal eğilimlere göre farklılaşan sendikal yapılara olanak tanıyordu. Aynı süreç, işçi sınıfının memur ve sözleşmeli personel statülerinde istihdam edilen kesimleri içinde de yaşandı. Sınıfın bu kesimi içindeki farklılıklar farklı sendikal yapılar doğurdu.

Bugün, bu farklılıklar önemini yitiriyor. Sendikalar, güne uygun politikalar benimser ve uygularlarsa, işçi sınıfına da, Türkiye’ye de büyük katkılarda bulunabilir. Çözüm, işçilerin davranışlarında işçi kimliğinin ön plana çıkma eğiliminin güçlendirilmesinden geçiyor.

Kişinin işçi kimliği ne zaman ön plana çıkar, davranışlarının belirlenmesinde belirleyici olur?

Bu sorunun net bir yanıtı yok. Yanıt, çok sayıda farklı etmene göre değişiyor. Örneğin, kriz dönemlerinde hem bireysel kurtuluş çabaları artıyor, hem de bireysel kurtuluş çabalarının sonuç getirmedeğinin yaşanarak görünmesinin de etkisiyle, birlikte davranma eğilimi güçleniyor. Birlikte davranma eğiliminin güçlenmesinde, sendikaların izleyeceği doğru politikaların büyük payı var. Sendikalar, tutumları ve davranışları ile güven verebilirlerse, çekim merkezleri olabiliyor.

Türkiye’de bir süredir bir “sosyal patlama” tartışması yaşanıyor. Daha önce de yazdım. Şu andaki gidiş, “sosyal çürüme” doğrultusundadır ve sosyal çürüme, Türkiye’yi de, işçi sınıfını da büyük sıkıntılara sokacak ciddi bir tehdittir. Sosyal çürümenin alternatifi, örgütlü mücadeledir. Örgütlü mücadelenin önkoşulu, sendikalara duyulan güvendir. Sendikalara duyulan güvenin önkoşullarından biri, sendikaların gerçekten sendika olması, başka amaçlarla istismar edilmemesidir. **Geçmişte işçi sınıfı içindeki farklılıklar temel alınarak oluşturulan sendikal yapılar, işçi sınıfının gerçekten bütünlüğünü kapsayacak bir anlayışı temel alacak biçimde dönüştürülmelidir.** Derinleşen kriz, işçi sınıfı içindeki nesnel ve diğer etmenlere bağlı farklılıkları asgari düzeye indirmektedir. Bu koşullarda, sendikalar, işçi sınıfı içindeki farklılıkları öne çıkaran anlayışları terkedip, toparlayıcı ve birleştirici bir çizgi izledikçe daha da güçlenirler. İşçi sınıfı içinde kendisini çeşitli etmenlere bağlı olarak farklı biçimde tanımlayan insanlar vardır. Ancak günümüzün genel eğilimi, bu farklılıkların sorunları çözmediğinin yaşanarak kavranmasıdır. Eski farklılıklara dayalı olarak kurulan bazı sendikal yapılar, eski farklılıkları daha da kemikleştirmeye çalışarak değil, işçi sınıfı içinde birliği, bütünlüğü, ortak çıkarları savundukları ölçüde güçleneceklerdir. Günümüzde işçi sınıfının birliğinin ve bütünlüğünün sağlanması olanaklıdır ve ivedidir.